

8. Zaujatí fádnošou (pre dospelých)

Všetci máme skúsenosť s prežívaním mimoriadnych udalostí. Ukončenie školy a prvé dni v práci, svadba, narodenie dieťaťa a toľko iných. Udalosti, na ktoré sa pripravujeme, ktoré slávime a po ktorých si povieme: konečne nastanú normálne všedné dni. Sú však aj chvíle, keď na nás doľahne všednosť a jednotvárnosť. Všetko okolo nás letí, ale nič zvláštne, nič mimoriadne sa nedeje. Alebo naopak: stále je toho v tých dňoch plno a my nevieme vyjsť z toho kolotoča.

Tak nás nauč rátať naše dni, aby sme našli múdrosť srdca

Mnohí ľudia majú predstavu, že zvládnutie každodenného života je špecifickým problémom dnešnej doby. Písmo nás však upozorňuje, že ľudia dávnych čias sa tiež museli popasovať s problémami všednosti a každodennosti. Biblia neprináša len texty, ktoré nám približujú veľké dejinné udalosti, slávnostné príkazy či kultové predpisy. V Biblii nachádzame aj veľkú zbierku múdroslovných kníh, ktoré upriamujú svoju pozornosť na všedný život jednotlivca. Sú to texty, ktoré sa snažia uvažovať nad každodenným životom človeka, ktorý žije uprostred stvoreného sveta.

V Božom slove sa dozvedáme, že všedná každodennosť sa pre človeka často stáva ťažkou a bolestnou skúsenosťou. „Či nie je vojnou život človeka na zemi a jeho dni dňami nádenníka? Ako otrok, čo prahne po chládku, jak nádenník, čo čaká na zárobok, tak aj ja mám šialivé mesiace a noci strastí odpočítavam. Keď líham, vzdychám: Kedyže už vstanem? Keď vstávam, zasa: Kedy zotmie sa? A do súmraku iba zmietam sa.“ (Jób 7,1-4) Autor knihy Kazateľ zase veľmi akútne poznamenáva, že všetky námahy človeka majú na sebe znak márnosti: *Aký ošoh má človek zo všetkej svojej námahy, ktorou sa ustáva, (kým je) pod slnkom? (Jedno) pokolenie prichádza, (iné) pokolenie odchádza. Zem však stojí naveky. Slnko vychádza a slnko zapadá a ženie sa späť na miesto, kde (zasa) vyjde. Veje na juh a obráti sa na sever, v ustavičnom krúžení duje vietor a vietor sa vo svojom kolobehu opätovne vracia. Všetky rieky tečú do mora, a more sa nepreplňuje. Kde vyvreli, k tomu miestu tečú rieky späť, aby sa odtiaľ vydali na novú cestu. Všetky bytosti sú podrobené ustávaniu – vyrozprávať to nevládze nik.“ (Kaz 1,3-8) Všetko je márnosť, opakuje často Kazateľ.*

Múdroslovné knihy uvažujú o tých najrozmanitejších ľudských skúsenostiach a o problematikách, ktoré sa v nich nachádzajú. Vnímajú drámy, záhady i tragédie ľudskej existencie. Pieseň piesní hovorí o láske, Kazateľ o smrti a o tom, aké je niekedy ťažké žiť; aké je to zvláštne, že spravodliví ako Jób, sú postihnutí nešťastím a chorobami. Múdroslovné knihy vstupujú do života a pravdivo sa konfrontujú s Bohom o všetkých týchto skutočnostiach.

Ani vzdor, ani útek, ani lacné rozptýlenie

Múdroslovné knihy nám nastavujú zrkadlo a pýtajú sa nás, ako sa pozeráme na náš život. Na náš všedný, každodenný život. Niektorí chcú takémuto životu vzdorovať a hľadajú cesty, ako sa vymaniť z fádnoty a nejako vyniknúť. V tejto snahe sa porovnávajú s inými, prípadne súťažia alebo tiež posudzujú ostatných.

Iní zase utekajú do svojej fantázie alebo do svojho priemerného egoizmu, v ktorom sa starajú len sami o seba, ponajviac o svojich najbližších. Uspokoja sa s fádnotou, a tvrdia, že nemajú dostatočné dary. Často tým však len zakrývajú lenivosť.

A ešte iní hľadajú len povrchné rozptýlenie – to je ich liek proti všednosti života.

Rozhodni sa pre Cestu múdrosti

Učenie múdroslovných kníh nám hovorí, že každodennosť a fádnosť, ba i námahy a otupnosť všedného života sú veľkou príležitosťou. Preto, aby sme ich porazili, netreba vystupovať do výšky, ani utekať do diaľky, ani zvyšovať výkony, ani čakať na veľké dni a mimoriadne činy.

Centrálным pojmom múdroslovných kníh je hebrejské slovo **chochma** (v gréckom preklade sofia, múdrosť), ktoré vo svojom prvom momente označuje schopnosť, poznanie zamerané na praktické veci, je to určitá kompetencia robiť nejaké práce (Ex 31,3 a Ex 35,30-35 nám popisujú „múdrosť“ remeselníkov, ktorí pracujú na zhotovení archy zmluvy, oni mali *Božieho ducha, múdrosť, chápanosť a zručnosť v každej práci*. Boli naplnení múdrosťou, *aby mohli zhotovovať akékoľvek práce: remeselnícke, umelecké, výšivkárске, tkáčske*). Postupne však múdrosť – chochma, označuje aj umenie žiť, schopnosť zvládať rôzne situácie, umenie pevne držať kormidlo svojho života. (Prísl 1,5) To sa však silne spája s vierou Izraela, a tak múdroslovné knihy nezostali len zbierkou ľudských vedomostí, skúseností a ponaučení. Múdri Izraela ju pochopili ako niečo, čo má svoj základ v Bohu a v jeho prikázaniach: *„Všetka múdrosť je od Pána, a je s ním vždy. (...) Prameňom múdrosti je slovo nebeského Boha a jej cesty sú večné zákony. (...) Najkrajšia múdrosť je milovať Boha. (...) Počiatok múdrosti je bázeň pred Pánom.“* (Sir 1)

Múdri Izraela radia svojim súčasníkom i nám: rozhodnite sa pre múdrosť, túžte po nej, usilujte sa o ňu. Nie je ďaleko od nijakého človeka, každý ju má po ruke: *„Tomu, kto zrána hľadá múdrosť, netreba sa namáhať, bo nájde ju sedieť pri svojich dverách.“* (Múdr 6,14) Dať však múdrosť na prvé miesto v živote nie je také ľahké, je potrebné *„ceniť si ju nad žezlá a tróny, nad všetky bohatstvá, drahokamy, nad zlato i striebro. Treba ju milovať väčšmi než zdravie a než krásu než svetlo, lebo v nej je svetlo, ktoré nehasne. Súčasne s ňou dostaneme všetky dobré, skrz jej ruky nesčíselné bohatstvo.“* (por. Múdr 7,8-11)

V každom prípade cesta múdrosti je spôsob, ako milovať každodennosť a tešiť sa z nej. Ona nám pomáha zbaviť sa všednosti a fádnoty bez toho, aby sme museli vyhľadávať mimoriadnosti a prenikavé úspechy.

Cesta nábožných a cesta bezbožných

V múdroslovných knihách nachádzame dva typy ľudí: nábožných a bezbožných, čiže múdrych a hlúpych. Bezbožní a hlúpi sú tí, ktorí zabudli na Pána a jeho prikázania, ktorí nerozjímajú o Pánovom zákone, ale sú ako lístie hnané vetrom, nemajú pevný základ a cieľ. (Ž 1) Ak však porozumieme slovu bezbožnosť v trochu jemnejšej podobe, môžeme si uvedomiť, že aj mnohí praktizujúci veriaci, ba aj horliví, sa niekedy stávajú „bezbožnými“, a to najmä vtedy, keď zabúdajú na Boha, nechávajú sa opantať vecami tohto sveta, keď sa nezaoberajú hľadaním múdrosti, ale sú v zajatí „hlúpostí“. Nie málo kresťanom sa stáva, že hľadajú „múdrost tohto sveta“ a nie Božiu múdrosť, ktorá je – ako nám povedal sv. Pavol – tak veľmi spojená s múdrosťou kríža.

Hovoriť Príslovia a ponaučenia

Múdroslovné knihy nekričia, nevyhrážajú sa. Poukazujú na to, čo je múdre, robia to s autoritou, ale aj s dobrotou a láskou. Ponaučenia sú dávané s autoritou a múdrosťou otca – adresátom múdrosti je syn ochotný počúvať a dať sa poučiť.

Opravdivo múdry človek vie, že nevie všetko a s bázňou stojí pred tajomstvami. Krásne to vyjadruje Agur, Jakeho syn z Masy, ktorému sa privlastňujú posledné kapitoly Knihy prísloví. Všetky vedomosti ťa napokon vysilia a unavia: *„Ja trápil som sa, Bože, do vysilenia, do vysilenia som sa trápil, Bože, a som na konci. Ved' menej viem než (ktorýkoľvek) muž a nemám rozum ako iní ľudia, nenaučil som sa múdrosti a nenadobudol som vedomosti o Najsvätejšom.“* (Prísl 30,1-3) Pred človekom zostane toľko nevyriešených otázok. Preto si napokon treba prosieť tie najdôležitejšie veci. On prosí: *„Dve veci prosím od teba, neodopri mi (ich), pokým nezomriem: Nepravdivosť a lživú reč (ráč) vzdialiť odo mňa! Nedávaj mi ani chudobu, ani bohatstvo, udeľ mi (vždy iba toľko, koľko) potrebujem na živobytie, aby som sa nenasýtil (var) a nezaprel ťa a nepovedal: ‚Kto je Pán?‘, alebo neschudobnel (vari), a (tak) nekradol a nepotupil meno svojho Boha.“* (Prísl 30,7-9) Toto je postoj opravdivej múdrosti, ktorá pokorne a s láskou nielen prijíma svoje hranice, ale aj prosí Boha, aby ich strážil.

On aj v oblasti poznávania vie, že tajomstvo sveta je možné pozorovať, veľa vecí ovládnuť, ale napokon všade zostávajú záhady: *„Tieto tri veci sú mi podivné, vlastne štyri, čo nechápem: cestu orla na nebi, cestu hada po skale, cestu lode po morskej hlbine a cestu muža k dievčaťu.“* (Prísl 30,18-19). Záhadné sú cesty letiacich vtákov na nebi, plaziacich sa hadov na zemi i plaviacich sa lodí po mori. A ešte väčšou záhadou je cesta ľudskej lásky. Múdri človek sa teda skláňa pred tým, čomu nerozumie, ale vie, že Boh vie všetko.

1. Si na ceste múdrosti alebo na ceste hľadania rozptýlenia a mimoriadnosti?
2. Hľadáš aj cestu zručnosti a kompetencie alebo zostávaš v šedom priemere, ktorý ťa uživí?
3. Nepodľahol si ilúzii, že všetko vyriešiš a všetko pochopíš – a podľa toho sa aj správaš?
4. Vieš sa múdro skloniť pred tým, čo ťa prevyšuje?

5. Prosíš si s pribúdajúcim vekom dar múdrosti a dar rady?
6. Sú tvoje rady láskavé a rešpektujúce?
7. Je múdrosť pre teba naozaj viac ako všetky bohatstvá sveta?